VARSOVIA teatr

PROGRAM PROFILAKTYCZNY · DLA PRZEDSZKOLI I SZKÓŁ

Bezpieczni w sieci z „Ej, Aj!”. Cztery kroki: lekcja, spektakl, lekcja, rodzice

Program o sztucznej inteligencji i bezpieczeństwie w sieci, zbudowany wokół edukacyjnego spektaklu „Ej, Aj! Bezpieczni w sieci”. Prowadzą go Państwa nauczyciele z gotowymi scenariuszami. Teatr przyjeżdża z jednym krokiem: spektaklem i warsztatem.

przedszkola · klasy 0–3 · 4–8 · szkoły ponadpodstawowe | **4–6 tygodni** | **ok. 3 godziny zajęć z dziećmi** | **uczniowie, nauczyciele, rodzice**

1. Po co ten program

Dzieci spotykają sztuczną inteligencję w telefonie, grach, komunikatorach i w szkole, zanim ktokolwiek wytłumaczy im, jak działa. AI potrafi pomóc, ale mówi pewnie także wtedy, gdy się myli. Te same narzędzia służą do wyłudzania danych i podrabiania zdjęć oraz głosów.

Program odpowiada na kierunki polityki oświatowej państwa na rok 2026/2027: nr 4 („Promowanie higieny cyfrowej i aktywności off-line. Rozwijanie umiejętności bezpiecznego poruszania się w sieci” oraz „odpowiedzialnego korzystania ze sztucznej inteligencji”) i nr 6 („Profilaktyka uzależnień behawioralnych i przeciwdziałanie przemocy rówieśniczej”). Pismo Minister Edukacji z 26.05.2026, DKO-WNPiOSz.4092.11.2026.AG.

Diagnoza w Państwa placówce. Program wychowawczo-profilaktyczny szkoła tworzy na podstawie corocznej diagnozy (art. 26 ust. 2 Prawa oświatowego). Przed wpisaniem tego cyklu warto sprawdzić trzy rzeczy: czy uczniowie korzystają z chatbotów i komunikatorów, czy w placówce zdarzyły się próby wyłudzeń lub udostępniania cudzych zdjęć, oraz czy rodzice zgłaszają obawy związane z AI.

2. Cele

Cel główny: dzieci i młodzież wiedzą, co AI daje, gdzie się myli, czym grozi i jak się chronić. Bez straszenia i bez zachwytu.

Cele szczegółowe. Po programie uczeń (w przedszkolu: dziecko):

1. **Sprawdzam.** Wie, że AI i obcy z ekranu mogą się mylić albo kłamać. Starsi: sprawdzają ważną informację w drugim źródle i rozpoznają fałszywe zdjęcie lub nagranie.
2. **Nie podaję danych.** Wie, czego nie podawać w sieci i maszynie: imienia z nazwiskiem, adresu, szkoły, zdjęć, haseł i kodów. Przedszkole: wie, komu może podać swoje imię i adres.
3. **Mówię dorosłemu.** Wie, do kogo zwrócić się, gdy coś w sieci go niepokoi, i że nie spotka go za to kara.

4. **Wybieram sam** (klasy 4–8 i starsi). Rozumie, że to człowiek decyduje, a maszyna jest narzędziem. Rozpoznaje aplikacje, które „wciągają”, i próby nacisku.

Cel dla dorosłych: nauczyciele dostają gotowe scenariusze do dalszej pracy, a rodzice prosty poradnik i rodzinną umowę o AI. Zasady z programu działają też w domu.

3. Adresaci i miejsce w dokumentach placówki

Szkoła podstawowa i ponadpodstawowa	Działanie w ramach programu wychowawczo-profilaktycznego. Program obejmuje treści skierowane do uczniów, nauczycieli i rodziców (art. 26 ust. 1 Prawa oświatowego) i uchwala go rada rodziców w porozumieniu z radą pedagogiczną (art. 84 ust. 2 pkt 1). Ten cykl można też wpisać do planu pracy wychowawcy klasy.
Przedszkole i oddział przedszkolny	Element planu pracy przedszkola lub grupy. Przepisów o programie wychowawczo-profilaktycznym nie stosuje się do przedszkoli (art. 26 ust. 4), dlatego dla przedszkoli piszemy o podstawie programowej, nie o tym programie.

4. Przebieg: cztery kroki

Krok	Kiedy i kto	Co się dzieje
1. Lekcja wprowadzająca	1–2 tygodnie przed spektaklem; wychowawca lub nauczyciel informatyki, edukacji zdrowotnej, pedagog. 30 min (przedszkole) albo 45 min.	Gotowy scenariusz dla grupy wiekowej: przedszkola „Bajt się uczy”, klasy 0–3 „Kto tu jest mądry?”, klasy 4–8 „AI pod lupą” (wersje A dla 4–6 i B dla 7–8), szkoły ponadpodstawowe „Prawda czy AI?”. Dzieci poznają postaci i pierwsze pytanie: czy maszyna może się mylić?
2. Spektakl i warsztat	W Państwa sali; prowadzi aktor z zespołu teatru, nauczyciele są na sali. 35 + 15 min (przedszkola) albo 45 + 15 min.	Edukacyjny spektakl muzyczny w wersji dla grupy wiekowej. Prowadzi aktor, towarzyszą mu robot-pies Bajt, humanoid Prymus i ALGO, sztuczna inteligencja na ekranie. Po przerwie warsztat „Bajt mówi!”: sytuacje z życia dzieci, głosowanie „tak / nie / nie wiem” i zasada klasy zapisana na koniec.
3. Lekcja utrwalająca	Do 2 tygodni po spektaklu; wychowawca. 45 min.	Lekcja „Sprawdzam. Nie podaję danych. Mówię dorosłemu.” w trzech wariantach wiekowych. Klasa tworzy własny „Kodeks AI naszej klasy” (plakat A3, pięć zasad i dwa pola do uzupełnienia, podpisy uczniów). Przedszkole: obrazkowy kodeks robotów do sali i kolorowanka „Bajt i ALGO”.

4. Rodzice	W tygodniu po spektaklu; wychowawca. Około 10 minut na zebraniu albo jedna wiadomość.	Gotowa wiadomość do rodziców do wysłania przez dziennik elektroniczny lub grupę klasy oraz poradnik „AI i Twoje dziecko — 7 rzeczy, które warto wiedzieć" z rodzinną umową o AI do wydruku. Dla dziadków: karta „Zanim przekażesz pieniądze" o oszustwach z podrobionym głosem.

Wszystkie scenariusze, karty pracy i poradniki są bezpłatne i do pobrania bez zapisu: ejaj.teatrvarsovia.pl/materialy. Działają też bez spektaklu.

5. Treści i nawiązania do podstawy programowej

Spektakl i lekcje wspierają realizację wymagań, które na zajęciach realizuje nauczyciel. Stan prawny na 14.10.2026: od 1.09.2026 nowa podstawa obowiązuje w przedszkolach oraz w klasach I i IV szkoły podstawowej (Dz.U. 2026 poz. 378, § 2 i § 4). W klasach II–III i V–VIII obowiązuje dotychczasowa podstawa, poza edukacją zdrowotną, nową w klasach IV–VIII.

Grupa	Treści spektaklu i lekcji	Nawiązanie do podstawy
Przedszkola (4–6 lat)	Robot uczy się od ludzi i może się pomylić. Komu wolno podać imię i adres. Gdy dzieje się coś dziwnego, mówię dorosłemu. Bez indywidualnych ekranów.	Obszar 1 pkt 1: „wie, komu może takich informacji udzielać". Obszar 7 (obszar cyfrowy) pkt 4: zagrożenia, „w tym wynikające z udostępniania informacji o sobie i swoich bliskich". Obszar 2 pkt 11: nauczyciel i inne dzieci jako wsparcie. Doświadczenie edukacyjne: dziecko co najmniej raz w roku „ogląda przedstawienie teatralne" — spektakl spełnia je wprost. Dz.U. 2026 poz. 378, zał. 1, s. 8–15.
Klasy 0–3	Człowiek i maszyna: kto co robi lepiej. Maszyna zgaduje i bywa w błędzie. Naklejka w zamian za adres to pułapka. Trzy zasady z gestami.	Klasa I (nowa podstawa): 9.1 h „stosuje zasady ochrony prywatności i bezpieczeństwa w codziennym i cyfrowym świecie"; 9.1 j weryfikuje informacje, „w tym generowane przez sztuczną inteligencję"; 7.1 d „zwraca się o pomoc do odpowiednich osób". Klasy II–III (dotychczasowa): ma świadomość „nieprawdziwych informacji, np. w przestrzeni wirtualnej" (IV.2.13); bezpieczeństwo w Internecie (VII.5.2–5.3). Dz.U. 2026 poz. 378, s. 63–69; Dz.U. 2024 poz. 996, s. 39, 43.
Klasy 4–8	Zmyślone odpowiedzi AI. Fałszywe zdjęcia i podrobione głosy. Wyłudzanie danych i kodów, „admin" proszący o hasło. Aplikacje, które wciągają. Klasy 7–8: deepfake, oszustwa na BLIK, praca domowa pisana przez AI.	Edukacja zdrowotna, obowiązkowa od 2026/27: kl. IV–VI dział 9 — „phishing, deepfake, kradzież tożsamości oraz niebezpieczne kontakty w sieci", „uwodzenie w sieci (child grooming) i szantaż", „korzyści i zagrożenia związane ze sztuczną inteligencją"; kl. VII–VIII — „konsekwencje dzielenia się informacjami osobistymi", uzależnienia od mediów społecznościowych i gier. Klasa IV, nowa informatyka: 4.3 „rozpoznaje podejrzane treści on-line", 5.4 sposoby reagowania i wsparcia, 5.5 ochrona danych osobowych. Dz.U. 2026 poz. 958, s. 9 i 12; Dz.U. 2026 poz. 378, s. 256.

Szkoły ponad-podstawowe	Test „Prawda czy AI?”. Wymyślone źródła. Kto odpowiada za decyzję maszyny. Szantaż zdjęciami, oszustwo na BLIK, hasło do e-dziennika. Weryfikacja informacji i wizerunek w sieci.	Edukacja zdrowotna, dział VIII: ochrona prywatności swojej i bliskich (sharenting), rodzaje dezinformacji i fake news, „korzyści i zagrożenia związane z rozwojem sztucznej inteligencji”, uzależnienia behawioralne. Edukacja dla bezpieczeństwa: I.1.14 cyberprzemoc i procedury, I.1.15 rozpoznawanie cyberzagrożeń. Dz.U. 2026 poz. 947, s. 6; Dz.U. 2024 poz. 1019, s. 359; BS I: Dz.U. 2026 poz. 1012, s. 147 i 162.

6. Metody i formy pracy

- **Teatr i drama:** scenki ze spektaklu do odegrania w klasie, postaci, które dzieci znają ze sceny.
- **Gry dydaktyczne i śledztwo w grupach:** „dowody” do oceny (prawda, pomyłka czy oszustwo), głosowanie „tak / nie / nie wiem”.
- **Dyskusja i mini-debata** (klasy starsze): dylematy z AI bez gotowych odpowiedzi.
- **Kontrakt klasy:** „Kodeks AI naszej klasy” tworzony i podpisywany przez uczniów.
- **Współpraca z rodzicami:** rodzinna umowa o AI i pytania na rozmowę w domu.
- **W przedszkolu bez indywidualnych ekranów.** Dzieci nie korzystają samodzielnie z urządzeń; gry z naszej strony nauczyciel pokazuje całej grupie na tablicy, a rodzice biorą aktywny udział, jak przewiduje podstawa (zał. 1, s. 18).

7. Bezpieczeństwo i dane

- Roboty pracują w oznaczonej strefie, 2 metry od pierwszego rzędu, w tempie spaceru. Operator przez cały czas trzyma wyłącznik awaryjny.
- Dzieci podchodzą do robota-psa pojedynczo i tylko z opiekunem.
- Teatr nie nagrywa dzieci i nie zbiera ich danych. Zdjęcia do kroniki placówka robi na własnych zasadach.
- Spektakl nie reklamuje żadnej firmy ani aplikacji.

8. Ewaluacja

Co mierzymy	Jak
Czy uczniowie wiedzą, jak zareagować	Ta sama krótka karta „Co zrobisz?” (załącznik) na początku lekcji wprowadzającej i na końcu lekcji utrwalającej: trzy sytuacje, odpowiedź „tak / nie / nie wiem”. Wskaźnik: odsetek uczniów z prawidłową reakcją przed i po. W przedszkolu nauczyciel zadaje te pytania w rozmowie z obrazkami i zaznacza odpowiedzi dla grupy.
Czy zasady zostały w klasie	Kodeks AI klasy powieszony i podpisany; obserwacja wychowawcy przez miesiąc (czy uczniowie odwołują się do zasad).
Czy dotarliśmy do rodziców	Wiadomość wysłana do rodziców, liczba rodzin, które wzięły rodzinną umowę o AI, pytania rodziców po zebraniu.
Wnioski	Wychowawca zapisuje wyniki w sprawozdaniu z realizacji programu wychowawczo-profilaktycznego (w przedszkolu: w dokumentacji grupy).

9. Finansowanie i uczciwe zastrzeżenia

- Scenariusze, karty pracy i poradniki dla rodziców są bezpłatne. Płatny jest tylko spektakl z warsztatem, według cennika na ejaj.teatrvarsovia.pl.
- Od 2022 r. gminny program profilaktyki może obejmować przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym (art. 4^1 ust. 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości). O tym, czy gmina sfinansuje dane działanie, decyduje gmina i jej program.
- To nie jest program z bazy programów rekomendowanych (programyrekomendowane.pl). To cykl działań, który placówka może wpisać do własnych dokumentów. Celowo zbudowaliśmy go tak, żeby nie był jednorazowym wydarzeniem: obejmuje zajęcia prowadzone przez nauczycieli według scenariuszy i pracę z rodzicami.

Załącznik. Karta „Co zrobisz?” — przed i po programie

Do ksero. Uczeń zaznacza odpowiedź. Tę samą kartę wypełnia na lekcji wprowadzającej i na lekcji utrwalającej. Bez imion i nazwisk — liczymy tylko odpowiedzi w klasie. W przedszkolu nauczyciel czyta sytuacje i dzieci pokazują kciuk w górę albo w dół.

Klasa: _____ ☐ przed programem ☐ po programie

Sytuacja	Tak	Nie	Nie wiem
1. Chatbot podał Ci ciekawy fakt do pracy domowej. Wpisujesz go od razu, bez sprawdzania?	☐	☐	☐
2. W grze ktoś pisze, że jest „adminem”, i prosi o hasło, żeby dać Ci nagrodę. Podajesz hasło?	☐	☐	☐
3. Dostajesz wiadomość, która Cię przestraszyła albo zawstydziła. Mówisz o tym dorosłemu, któremu ufasz?	☐	☐	☐

Prawidłowe odpowiedzi: 1 — nie (sprawdzam w drugim źródle), 2 — nie (nie podaję danych), 3 — tak (mówię dorosłemu).

Wersja dla przedszkola (nauczyciel czyta)

1. Robot powiedział, że banan jest niebieski. Czy robot zawsze ma rację?
2. Ktoś w tablecie pyta, gdzie mieszkasz, i obiecuje naklejkę. Mówisz?
3. Coś w telewizorze albo w telefonie Cię przestraszyło. Mówisz o tym pani albo mamie i tacie?

Podsumowanie dla wychowawcy

Sytuacja	Prawidłowo przed (liczba / %)	Prawidłowo po (liczba / %)
1. Sprawdzam		
2. Nie podaję danych		
3. Mówię dorosłemu		

Kodeks klasy powieszony: ☐ tak **Wiadomość do rodziców wysłana:** ☐ tak **Rodzinne umowy (liczba):** _____

„Ej, Aj! Bezpieczni w sieci” — edukacyjny spektakl Teatru Varsovia o sztucznej inteligencji i bezpieczeństwie w sieci.

Przyjeżdżamy do przedszkoli i szkół w całej Polsce. Terminy i rezerwacja: ejaj.teatrvarsovia.pl/rezerwacja · 691 239 040 · bilety@teatrvarsovia.pl

Bezpłatne scenariusze i materiały: ejaj.teatrvarsovia.pl/materialy